

QORTI TAL-APPELL

IMĦALLFIN

**S.T.O. PRIM IMĦALLEF MARK CHETCUTI
ONOR. IMĦALLEF CHRISTIAN FALZON SCERRI
ONOR. IMĦALLEF JOSETTE DEMICOLI**

Seduta ta' nhar it-Tlieta, 15 ta' Lulju, 2025.

Numru 3

Appell Numru: 666/2018/1FDP

Conbes Holdings Limited (C-36350)

v.

**Unique Group Limited (C-74674)
Unique Construction Limited (C-74909)**

Il-Qorti:

1. Din hija sentenza dwar appell tal-kumpaniji konvenuti Unique Group Limited u Unique Construction Limited minn sentenza mogħtija mill-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili nhar l-24 ta' Settembru, 2024, li biha ċaħdet l-eċċezzjonijiet kollha tal-kumpaniji konvenuti u kkundannathom flimkien bejniethom sabiex iħallsu lil Conbes Holdings Limited is-somma ta'

€45,514.50, bl-imgħax mill-jum li fih tressqet il-kawża, sakemm isir il-ħlas kollu.

Daħla

2. B'rikors maħluf imressaq fit-22 ta' Ġunju, 2018, il-kumpanija attriċi Conbes Holdings Limited fissret li bi ftehim tas-26 ta' Lulju, 2017, Unique Group Limited intrabtet magħha li jekk kemm-il darba Unique jew inkella xi kumpanija fl-istess grupp tagħha, jew sussidjarja għaliha, kellhom jidhlu f'kuntratt mal-kumpanija Sadeen Education Investment Limited, jew xi kumpanija oħra b'rabta magħha, Unique Group Limited jew xi kumpanija tal-istess grupp, din kellha tħallasha s-somma ekwivalenti għal 5% tad-dħul *gross (gross revenue)* minn dak il-kuntratt.

3. Stqarret li għalkemm hija għenet lill-kumpaniji konvenuti sabiex jikkonkludu kuntratt mal-imsemmija Sadeen Education Investment Limited u għall-bidu dawn bdew iħallsuha l-kummissjonijiet dovuti kif miftiehem, madankollu mal-mogħdija taż-żmien, il-kumpaniji konvenuti ma baqgħux iħarsu dak il-ftehim.

4. Kemm minhabba f'hekk, kif ukoll fuq l-ilment li kien kollu ta' xejn li hija ġriet wara l-kumpaniji konvenuti biex jissoktaw iħallsuha l-kummissjonijiet kif miftiehem, Conbes Holdings Limited ressqet din il-

kawża li biha talbet lill-Ewwel Qorti sabiex:

«1. Tiddikjara li s-soċjetajiet intimati huma debituri tas-soċjetà rikorrenti f'dik is-somma li għandha tiġi minn din l-Onorabbli Qorti likwidata, rappreżentanti d-debitu dovut lis-soċjetà rikorrenti u d-danni sofferti mis-soċjetà rikorrenti b'konsegwenza tad-dewmien taż-żmien li s-soċjetajiet rikorrenti baqgħu inadempjenti.

2. Tillikwida d-debitu dovut u d-danni sofferti mis-soċjetà rikorrenti b'konsegwenza tad-dewmien taż-żmien, jekk ikun meħtieġ bil-għajnuna ta' esperti; u

3. Tikkundanna lis-soċjetà intimata tħallas id-debitu u d-danni hekk likwidati.

Bl-ispejjeż, fosthom dawk tal-ittra uffiċjali tal-5 ta' Marzu 2018, kontra s-soċjetajiet intimati minn issa ingunti għas-subizzjoni u l-imgħax mid-data ta' meta kienu dovuti dawn il-ħlasijiet skont il-liġi.»

5. Bi twegiba maħlufa tat-8 ta' Novembru, 2018, il-kumpanija konvenuta Unique Construction Limited laqgħet għall-kawża b'dawn l-eċċezzjonijiet:

«1. Preliminarjament, is-soċjetà rikorrenti attriċi għandha ttipprova r-relazzjoni ġuridika tagħha mas-soċjetà intimata esponenti Unique Construction Limited.

2. Mingħajr preġudizzju għas-suespost, is-soċjetà intimata esponenti ma għandha tagħti xejn lis-soċjetà rikorrenti attriċi.

3. Salv eċċezzjonijiet oħra.»

6. Bi twegiba maħlufa separata mressqa fl-istess jum tat-8 ta' Novembru, 2018, il-kumpanija konvenuta l-oħra Unique Group Limited ressqet dawn l-eċċezzjonijiet:

«1. Preliminarjament qiegħda tiġi eċċepita l-intempestività tal-azzjoni u dan stante li l-kundizzjoni li talvolta setgħet tagħti lok għal xi ħlas ta' kummissjoni fil-mument li ġiet istitwita l-kawża għadha ma avveratx ruħha.

2. Mingħajr preġudizzju għall-eċċezzjoni ta' indoli preliminari, qiegħed jiġi eċċepit is-segwenti kwantu għall-mertu tal-każ:

2.1 Fis-26 ta' Lulju, 2018, ġiet iffirmata ittra għan-nom tas-soċjetà esponenti Unique Group Limited li permezz tagħha ġie dikjarat illi f'każ li s-soċjetà Unique Group Limited u/jew soċjetà holding u/jew sussidjarja tagħha jew f'każ li konsorzju li fih is-soċjetà intimata Unique Group Limited u/jew soċjetà holding u/jew sussidjarja tagħha tkun u/jew ikunu parti, jidhlu f'kuntratt mas-soċjetà Sadeen Education Investment Limited u/jew ma' soċjetà holding u/jew sussidjarja u/jew affiljata mal-imsemmija Sadeen Education Investment Limited, is-soċjetà esponenti Unique Group Limited kellha tħallas lis-soċjetà rikorrenti import ekwivalenti għal ħamsa fil-mija (5%) ta' dak li qiegħed jiġi definit bħala «gross revenue» u li s-soċjetà Unique Group Limited jew soċjetà holding u/jew sussidjarja tagħha tircievi mingħand is-soċjetà Sadeen Education Investment Limited jew mingħand soċjetà holding jew sussidjarja jew affiljata tagħha.

2.2 Ġie dikjarat ukoll fl-imsemmija ittra li l-import fuq imsemmi kellu jiġi tħallas flimkien mal-komponent relattiv ta' Taxxa fuq il-Valur Miżjud, fi żmien ħmistax-il għana mill-ħlas lis-soċjetà Unique Group Limited u/jew soċjetà holding u/jew sussidjarja tagħha ta' fondi inkonnessjoni mal-imsemmi kuntratt.

2.3 Finalment ġie dikjarat testwalment hekk: «We further declare and undertake to do all such further acts or things and execute and deliver all such further instruments, agreements and other documents as may be requested by you (Conbes Holdings Ltd) for the purpose of giving effect to and carrying out the intention of or facilitating the performance of the terms and conditions of this letter.»

2.4 Il-ftehim li għal bażi tiegħu ġiet maħruġa l-imsemmija ittra jinħtieġ li jiġi ppruvat għad illi l-imsemmija dikjarazzjoni tonqos milli tagħmel aċċenn għalih.

2.5 Fi kwalunkwe każ is-soċjetà esponenti Unique Group Limited sejra turi waqt is-smiġħ tal-kawża x'kien il-ftehim mas-soċjetà Conbes Holdings Limited u allura x'kienu l-obbligi ta' Conbes Holding Limited taħt dan il-ftehim.

2.6 Is-soċjetà rikorrenti attriċi għandha tipprova f'dettal fiex kien jikkonsisti l-intervent tagħha sabiex ġie konkluz il-kuntratt ta' appalt imsemmi minnha u għandha tipprova ukoll x'kienu t-termini u kundizzjonijiet ta' dan il-kuntratt u kinux sostanzjalment jikkonbaċċjaw ma' daww it-termini u kundizzjonijiet li s-soċjetà Unique Group Limited talbet u ppretendiet u li s-soċjetà rikorrenti wegħdet u impenjat lilha nifisha li tottjeni għall-benefiċċju tas-soċjetà intimata Unique Group Limited.

2.7 Sejjer jirriżulta fil-kors tas-smiġħ tal-kawża, li b'konsegwenza tal-fatt li t-termini u l-kundizzjonijiet li s-soċjetà intimata Unique Group Limited talbet u ppretendiet mis-soċjetà rikorrenti, ma ġewx effettivament u

effikaċċjament sodisfatti, l-imsemmija ittra tas-26 ta' Lulju, 2018, giet superata b'arranġament ieħor li kien jipprevedi percentwali mnaqqa ta' kummissjoni.

2.8 Il-pagamenti li saru u li għalihom saret riferenza fir-rikors ġurmentat ma sarux bħala ħlas tal-kummissjoni għad illi l-gross revenue ma kienx għadu ġie determinat u lanqas għadu ġie determinat, kif ser jiġi spjegat f'aktar dettall fil-kors tas-smiġħ tal-kawża.

2.9 Fil-verità kienu saru avvanzi ta' flus lil Bessam Abdulrahman Abdulhamid wara li dan tal-aħħar kien talab lil Abdel Karim Ahmad, direttur tas-soċjetà esponenti, sabiex isiru dawn l-avvanzi kawża ta' ħtiġijiet finanzjarji marbuta ma' spejjeż għall-kura medika tal-mara ta' Bessam Abdulrahman Abdulhamid.

2.10 Fil-kors tas-smiġħ tal-kawża ser jiġi ppruvat kemm realment u effettivament saru avvanzi ta' flus u li ammont minn dawn l-avvanzi sar inkontanti.

2.11 Il-fatturi li hemm esibiti mar-rikors ġuramentat inħarġu bl-iskop waħdieni li juru u jimmanifestaw sitwazzjoni differenti minn dik reali u ċjoè sitwazzjoni fejn seħħ xi ħlas ta' kummissjoni, ħlas li seta' biss isir wara li jiġi determinat il-«gross revenue» kif jirriżulta mill-arranġament deskritt fid-dikjarazzjoni fuq imsemmija, dikjarazzjoni li kif ġa ġie aċċennat ġie superat minn arranġament differenti. Di più l-fatturi jsemmu b'mod assolutament erroneju management fee meta mill-istess dikjarazzjoni li għaliha l-fatturi jirreferu ma joħroġ minn imkien li kellha tiġħallas Management Fee. Dan ikompli juri kemm il-ħruġ tal-fatturi ma hija xejn ħlief montatura.

2.12 Kawża ta' diżgwid serju bejn Bessam Abdulrahman Abdulhamid u Abdel Karim Ahmad, li jiġi spjegat f'dettall fil-kors tas-smiġħ tal-kawża, l-appalt li dwaru kien sar l-arranġament ġie assenjat lil soċjetà appaltatrici oħra.

2.13 Tenut kont ta' dan l-iżvilupp u ta' konsiderazzjonijiet oħra li jiġu spejgati fid-dettall fil-kors tas-smiġħ tal-kawża, sejjer jirriżulta li fid-data tal-preżentata tar-rikors ġuramentat u anke llum, ma hemm ebda ammont dovut lis-soċjetà rikorrenti.

3. Salvi eċċezzjonijiet ulterjuri.»

7. Il-kawża bdiet bl-istadju tal-provi min-naħa tal-kumpanija attriċi Conbes Holdings Limited, u fis-seduta tat-22 ta' Ġunju, 2022, din iddikjarat li ma kellhiex iktar provi xi tressaq (ara l-verbal tas-seduta tat-22 ta' Ġunju, 2022, f'paġna 197 tal-atti tal-kawża). Fl-istess seduta l-

Ewwel Qorti ħalliet il-kawża għad-9 ta' Novembru, 2022, għall-bidu tal-provi min-naħa tal-kumpaniji konvenuti (erġa' ara l-verbal, f'paġna 197 tal-atti tal-kawża).

8. B'rikors tas-27 ta' Ottubru, 2022 (f'paġna 226 tal-atti tal-kawża), l-Avukat tal-kumpaniji konvenuti talab lill-Qorti biex tħalli l-kawża għal jum ieħor għaliex fid-9 ta' Novembru, 2022, huwa ma setax jidher għall-kawża minħabba impenji oħra ta' xogħol.

9. B'nota tas-7 ta' Novembru, 2022 (f'paġna 228 tal-atti tal-kawża), l-Avukat tal-kumpaniji konvenuti, fuq talba tal-Ewwel Qorti, fisser li bħala provi l-kumpaniji konvenuti: *«ser jinħtiġilhom jippreżentaw tliet affidavits u eventwalment jipproduċu xi ħames xhieda viva voce.»*

10. Wara dan, l-Ewwel Qorti ħalliet il-kawża għas-7 ta' Frar, 2023: *«għall-provi dokumentarji tal-intimati»* (ara l-verbal tas-seduta tad-9 ta' Novembru, 2022, f'paġna 229 tal-atti tal-kawża), però dakinhar il-kumpaniji konvenuti ma ressqu l-ebda provi dokumentarji (ara l-verbal, tas-seduta tas-7 ta' Frar, 2023, f'paġna 230 tal-atti tal-kawża).

11. Fl-istess seduta tas-7 ta' Frar 2023, l-Avukat tal-kumpaniji konvenuti għarraf lill-Qorti li fi żmien tliet ġimgħat kellu jippreżenta l-affidavit tal-kumpaniji konvenuti, u li huwa ried jagħmel eżami ta' xhud kif

ukoll l-kontroeżami tar-rappreżentant tal-kumpanija attriċi. Fid-dawl ta' dan, l-Ewwel Qorti ħalliet il-kawża għall-11 ta' Mejju, 2023: «*biex isiru l-eżamijiet u kontroeżamijiet kollha, sabiex wara dakinhar il-kawża titħalla għas-sottomissjonijiet finali*» (erġa' ara l-verbal tas-seduta tas-7 ta' Frar, 2023, f'paġna 230 tal-atti tal-kawża).

12. Fis-seduta tal-11 ta' Mejju, 2023, l-Avukat tal-kumpaniji konvenuti għarraf lill-Qorti li wara s-seduta tat-2 ta' Frar, 2023: «*huwa informa lis-soċjetà intimata li kellha tgħaddilu l-affidavit tar-rappreżentant tagħha sa żmien 3 ġimgħat mis-seduta u għalkemm hu għarrafha li kien importanti li jiġi ppreżentat sal-lum, huma ma għaddewlux l-affidavit, għalkemm informawh li qed jagħmluh.*» Fid-dawl ta' dan, l-Avukat tal-konvenuti talab differiment sabiex ikun jista' jippreżenta l-affidavit, però din it-talba ġiet opposta mill-Avukat tal-kumpanija attriċi (ara l-verbal, f'paġna 231 tal-atti tal-kawża).

13. B'digriet mogħti fil-verbal tal-istess seduta (f'paġna 231 tal-atti tal-kawża), l-Ewwel Qorti ddeċidiet hekk:

«Il-Qorti tosserva illi fil-verbal tas-7 ta' Frar, 2023, kienet għamlitha ċara ħafna li wara illum il-kawża se titħalla għas-sottomissjonijiet finali u stante illi l-kawża ilha pendent għal iktar minn 5 snin, jeħtieġ li l-kawża tiġi deċiża mill-iktar fis possibbli.

Il-Qorti tiddikjara l-istadju tal-ġbir tal-provi magħluq.

Il-kawża differita għas-sottomissjonijiet rikorrenti bil-miktub għall-11 ta' Lulju 2023, tissejjaħ fid-9.30am.»

14. B'sentenza mogħtija fl-24 ta' Settembru, 2024, l-Ewwel Qorti qatgħet din il-kawża billi: (i) çaħdet l-eċċezzjonijiet kollha tal-kumpaniji konvenuti; u (ii) ikkundannat kemm lil Unique Group Limited kif ukoll lil Unique Construction Limited sabiex flimkien bejniethom iħallsu lil Conbes Holdings Limited is-somma ta' €45,514.50, bl-imgħaxijiet legali mill-jum li fih tressqet il-kawża, flimkien mal-ispejjeż kollha tal-kawża.

15. Ir-raġunijiet li wasslu lill-Ewwel Qorti għal din id-deċiżjoni huma dawn li ġejjin:

«Liberazzjoni tal-Osservazzjoni tas-soċjetà Unique Construction Limited.

30. Dwar il-kwistjoni illi s-soċjetà Unique Construction Limited għandha tiġi liberata mill-osservanza tal-ġudizzju, din il-Qorti tosserva illi, fid-dokument esibit mis-soċjetà rikorrenti u datat 26 ta' Lulju, 2017, apparti l-firma ta' Abdel Karim Ahmad «for and on behalf Unique Karim Ahmad», hemm ukoll it-timbru tas-soċjetà Unique Construction Limited, bid-dettalji kollha ta' tali kumpannija, inkluż in-numru tal-VAT.

31. Il-Qorti tifhem illi l-fatt illi hemm timbru tal-kumpannija Unique Construction Limited bid-dettalji kollha tal-istess soċjetà, hija indikattiva u prova illi turi illi l-stess soċjetà Unique Construction Limited kienet kompartecipi fil-ftehim u kienet, bil-quddiem, ipprovdiet in-numru tal-VAT tagħha għall-pagamenti illi kellhom isiru lis-soċjetà rikorrenti.

32. Tali fehma hija assodata mill-fatt illi l-ftehim tas-soċjetà Sadeen Education Investments Limited sar mas-soċjetà Unique Construction Limited u l-pagament ta' €522,005.28 sar lis-soċjetà Unique Construction Limited u l-ħlas li sussegwentement sar lis-soċjetà rikorrenti ta' €23,600, sar minn Unique Construction Limited!

33. Jirriżulta ċar, għaldaqstant, illi s-soċjetà Unique Construction Limited kienet kompartecipi fil-ftehim tas-26 ta' Lulju, 2017, mill-bidu nett.

34. Għalhekk l-eċċezzjoni mqajma biex tiġi liberata mill-osservanza tal-ġudizzju ma għandhiex mis-sewwa u għandha tiġi miċħuda.

Saru l-pagamenti kollha.

35. Is-soċjetajiet intimati jeċċepixxu wkoll illi s-soċjetà rikorrenti tħallset dak kollu illi kien dovut lilha. Ikun opportun għalhekk jiġi evalwat x'kien dovut lis-soċjetà rikorrenti.

36. Jirriżulta, mill-ftehim iffirmit fis-26 ta' Lulju, 2017, li s-soċjetà rikorrenti kellha tiħallas mis-soċjetajiet intimati «a sum equivalent to five percent (5%) of the gross revenue received by UGL or the relevant UGL Group Company from Sadeen or the relevant Sadeen Group Company under such contract.»

37. Jirriżulta, għalhekk, illi s-soċjetà rikorrenti kien lilha dovut «commission» ta' ħamsa fil-mija (5%) minn kull pagament illi sar lis-soċjetajiet intimati.

38. Jirriżulta illi, lis-soċjetà intimata Unique Construction Limited sarulha żewġ pagamenti ta' €522,005.23 u €321,470 rispettivament fid-9 ta' Awwissu, 2017, u fit-2 ta' Novembru, 2017. (fol 115)

39. Jirriżulta illi dawn iż-żewġ pagamenti, flimkien jammontaw għal €843,475.92, u ħamsa fil-mija (5%) minn din is-somma jammonta għal €42,173.80, eskluż il-VAT li jammonta għal €7,591.3, li b'kollox jagħmlu €49,765.10.

40. Jirriżulta illi, kif ħareġ mill-provi, lis-soċjetà rikorrenti tħallsu biss is-somom ta' €23,600 (vide fol 7), u s-somma ta' €11,800 fi flus kontanti, kif stqarr fl-affidavit tiegħu Abdulrahmin Bessan, ossia total ta' €35,400, u għalhekk għad fadal bilanċ dovut ta' **erbatax-il elf, tliet mija u ħamsa u sittin ewro u għaxar ċenteżmi (€14,365.10).**

41. Tali somma ċertament tirriżulta illi hija dovuta, a differenza ta' dak dikjarat mis-soċjetà intimata.

Ikkunsidrat

42. Jirriżulta wkoll, mill-provi prodotti, illi s-soċjetà Unique Construction Limited baqgħet involuta direttament fil-kuntratt mas-soċjetà Sadeen Education Investments Limited sat-30 ta' Mejju 2018, wara liema data subentrat is-soċjetà Bulgara Valda 90 Ltd riżultat tal-inadempjenzi tas-soċjetà Unique Construction Limited.

43. Jirriżulta, madankollu, illi lis-soċjetà Valda 90 Ltd, **QABEL** ma' subentrat flok is-soċjetà Unique Construction Limited, sarulha varji pagamenti direttament lilha, li ċertament għandhom jitqiesu bħala parti mill-kuntratt illi kellha, sa dak iż-żmien is-soċjetà Unique Construction Limited ma' Sadeen Education Investments Limited.

44. Jirriżulta, difatti, illi waqt li s-soċjetà Unique Construcion Limited kienet għadha direttament involuta l-kuntratt, lis-soċjetà Valda 90 LTD sarulha s-

segwenti pagamenti:

- a. 22 ta' Diċembru, 2017 - €150,000 (fol 149)
- b. 26 ta' Jannar, 2018 - €120,000 (fol 148)
- c. 6 ta' Frar, 2018 - €130,000 (fol 145)
- d. 14 ta' Frar, 2018 - €100,000 (fol 141)

Dawn il koll flimkien jammontaw għal €500,000!

45. Jirriżulta wkoll illi, fl-istess żmien, saru żewġ pagamenti oħra lil terzi persuni, ossia:

- a. 2 ta' Frar, 2018 - €14,725 lil Martin Team (fol 147)
- b. 5 ta' Frar, 2018 - €13,230 lil Joseph Caruana Limited (fol 146)

Dawn il koll flimkien jammontaw għal €27,955.

46. Għandu jingħad illi fid-deskrizzjonijiet tal-Bank Transfers esibiti mir-rappreżentant tas-soċjetà Sadeen Education Investment Limited, il koll kemm huma jindikaw illi dawn il-pagamenti qed isiru inkonnessjoni ma' «finishing works» tas-soċjetà Unique Construction Limited.

47. Jirriżulta, għalhekk, illi dawn is-somom, li flimkien jammontaw għal €527,955 huma somom illi kellhom jiġġallsu lis-soċjetà Unique Construction Limited, skont il-ftehim illi kellha mas-soċjetà Sadeen Education Investment Limited, u għalhekk dawn għandhom jitqiesu bħala somom illi kellha tipperċepixxi s-soċjetà Unique Construction Limited a tenur tal-ftehim ma' Sadeen Education Investment Limited.

*48. Jirriżulta, għalhekk, illi fuq is-somma ta' €527,955, is-soċjetà rikorrenti hija dovuta l-«commission» ta' ħamsa fil-mija, illi jammonta għal €26,397.8 li, flimkien ma' VAT fl-ammont ta' €4,751.60, jagħmel total ta' **wieħed u tletin elf, mija u disgħa u erbgħin ewro u erbgħin ċenteżmu (€31,149.40).***

Ikkunsidrat

49. Jirriżulta, finalment, illi wara li s-soċjetà Valda 90 Ltd daħlet fiż-żarbun tas-soċjetà Unique Construction Limited, is-soċjetà Valda 90 Ltd assumiet ir-responsabbiltà tax-xogħlijiet kollha.

50. Jirriżulta illi, sussegwement, is-soċjetà Valda 90 Ltd irċeviet tliet pagamenti ta' €300,000, €150,000 u €100,000 rispettivament fl-1 ta' Ġunju, 2018, 30 ta' Lulju, 2018 u 17 ta' Awwissu, 2018, li flimkien jagħmlu total ta' €550,000.

51. Jirriżulta illi s-soċjetà rikorrenti qiegħda tikkontendi illi hija għandha tiġġallas «commission» fuq dawn is-somom ukoll.

52. Din il-Qorti ma taqbilx ma' tali asserzjoni, u dan peress illi, mit-30 ta'

Mejju, 2018, 'il quddiem, is-soċjetà Unique Construction Limited ma baqgħetx aktar involuta fil-proġett, u baqgħet hemm biss bħala garanzija sabiex is-soċjetà Valda 90 Ltd tagħmel ix-xogħlijiet li l-istess soċjetà Unique Construction Limited kienet obbligat illi tagħmel iżda naqset milli tagħmel.

53. Jirriżulta, għalhekk, illi wara t-30 ta' Mejju, 2018, kwalsiasi pagamenti illi saru minn Sadeen Education Investments Limited ma jistgħux jitqiesu bħala pagamenti dovuti lil Unique Construction Limited, u għalhekk, is-soċjetà rikorrenti ma tistax titlob il-ħlas ta' «commission» skont il-ftehim tas-26 ta' Lulju, 2017.

Ikkunsidrat

54. Stabbiliti tali fatti u magħmula tali konsiderazzjonijiet, jirriżulta illi s-soċjetajiet intimati, b'differenza ta' dak minnhom ikkontestat, ma ħallsux kulma huwa dovut lis-soċjetà rikorrenti, u dan kif spjegat aktar 'il fuq.

*55. Jirriżulta illi s-somom mhux dovuti (sic!) jammontaw għal **erbatax-il elf, tliet mija u ħamsa u sittin ewro u għaxar ċenteżmi (€14,365.10)**, kif deskritt fil-paragrafi 38 sa 40 aktar 'il fuq, u **wieħed u tletin elf, mija u disgħa u erbgħin ewro u erbgħin ċenteżmu (€31,149.40)**, kif deskritt fil-paragrafi 42 sa 48.*

*56. Jirriżulta illi t-total ta' dawn iż-żewġ somom jammonta għal **ħamsa u erbgħin elf, ħames mija u erbatax-il ewro u ħmistax-il ċenteżmu (€45,514.50)**, liema somma tinkludi fiha l-VAT.»*

16. Il-kumpaniji konvenuti ħassewhom aggravati kemm b'din is-sentenza, kif ukoll bil-fatt li fis-seduta tal-11 ta' Mejju, 2023, l-Ewwel Qorti għalqitilhom l-istadju tal-ġbir tal-provi, u b'rikors tal-appell wieħed tal-24 ta' Ottubru, 2024, dawn talbu lil din il-Qorti tal-Appell sabiex: (i) tannulla s-sentenza appellata għar-raġuni li l-Ewwel Qorti għalqitilhom il-provi bi ksur tal-prinċipju ta' smigħ xieraq u minħabba f'hekk tibgħat l-atti tal-kawża lura lill-Ewwel Qorti sabiex tagħtihom ċans iressqu l-provi tagħhom; u (ii) fin-nuqqas, tibdel is-sentenza appellata billi qabelxejn teħles lil Unique Construction Limited mill-ħarsien tal-ġudizzju, u fl-aħħar nett issib li Unique Group Limited għandha tħallas lill-kumpanija attriċi s-

somma ta' €14,365.10, minflok dik ta' €45,514.50, bl-ispejjeż kollha kontra l-kumpanija attriċi Conbes Holdings Limited.

17. Bi twegiba mressqa fil-15 ta' April, 2025, Conbes Holdings Limited fissret li s-sentenza appellata hija tajba, u konsegwentement talbet lil din il-Qorti sabiex tiċċad l-appell tal-kumpaniji konvenuti, bl-ispejjeż kontribom.

18. Il-Qorti, wara li rat dak kollu li hemm fl-atti tal-kawża, tqis li m'hemmx il-ħtieġa li tqiegħed dan l-appell għas-smiġħ, u b'hekk sejra tgħaddi minnufih għas-sentenza b'riġet l-**Artikolu 152(5) tal-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili**.

Konsiderazzjonijiet:

19. Kif anke tixhed it-talba finali tar-rikors tal-appell, b'din il-proċedura, il-kumpaniji konvenuti qegħdin jattakkaw is-sentenza appellata fuq is-saħħa ta' tliet aggravji.

20. Fil-qosor ħafna dawn huma dwar: (i) li l-Ewwel Qorti ma kellhiex tikkundanna lil Unique Construction Limited flimkien ma' Unique Group Limited, għaliex Unique Construction Limited ma għandha l-ebda relazzjoni ġuridika mal-kumpanija attriċi; (ii) li l-Ewwel Qorti ma kellhiex

tikkundanna lil Unique Group Limited tħallas kummissjoni fuq ħlasijiet li ġew riċevuti minn terzi u mhux minnha jew minn xi kumpanija sussidjarja tagħha; u (iii) li Ewwel Qorti għalqet l-istadju tal-provi tagħhom u ċaħditilhom talba għal differiment sabiex ikunu jistgħu jressqu affidavit, bi tkażbir tal-jedd ta' smiġħ xieraq.

21. Billi fit-talbiet finali tagħhom, il-kumpaniji appellanti qegħdin qabelxejn jitolbu t-tħassir tas-sentenza appellata fuq il-premessa li din ingħatat bi ksur tal-jedd għal smiġħ xieraq, il-Qorti sejra tkun qiegħda tibda l-istħarriġ tagħha mit-tielet aggravju, u dan billi jekk huwa mistħoqq ma jkun jifdal l-ebda ħtieġa li jiġu indirizzati l-bqija tal-aggravji.

22. Fit-**tielet aggravju**, il-kumpaniji appellanti qegħdin jilmentaw li fis-seduta tal-11 ta' Mejju, 2023, l-Ewwel Qorti għalqitilhom l-istadju tal-ġbir tal-provi, minkejja li l-Avukat tagħhom talab li jingħataw żmien sabiex ikunu jistgħu jressqu l-affidavit tar-rappreżentant tagħhom. Isostnu li mid-dispożizzjonijiet varji tal-**Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili**, jidher li huwa fid-dmir tal-qrati sabiex jiżguraw li l-proċeduri li jsiru quddiemhom jitmexxew b'ħarsien tal-jedd ta' smiġħ xieraq. Ifissru li dan il-jedd jitlob li kull parti għandha titħalla tressaq il-provi tagħha, u tinsisti li dan il-prinċipju huwa wieħed li ma jistax jitwarrab, *«ħlief s'intendi f'dawk il-każijiet fejn ikun manifestament ovvj u n-non kollaborazzjoni jew l-inkurja tal-parti.»*

23. F'dan il-qafas, jilmentaw li għalkemm il-kumpanija attriċi ħadet numru ta' seduti biex ressqet ix-xhieda tagħha, huma ngħataw biss żewġ seduti sabiex iressqu l-provi tagħhom, u dan minkejja li mill-eċċezzjonijiet tagħhom, kien jidher biċ-ċar li huma kellhom difiżi serji xi jsostnu b'ħarsien tal-interessi tagħhom.

24. Fil-fehma tal-Qorti dan l-aggravju mhux biss mhuwiex mistħoqq, anzi huwa wkoll fieragħ.

25. L-ewwel nett, din il-Qorti ma tistax tifhem kif minkejja li l-kumpaniji appellanti stess qegħdin jagħrfu li d-deċiżjoni dwar l-għeluq tal-provi ttieħdet fis-seduta tal-11 ta' Mejju, 2023, madankollu, meta ġew biex ifasslu t-talbiet finali tagħhom tar-rikors tal-appell, dawn talbu biss għat-tħassir tas-sentenza appellata u mhux ukoll tad-digriet interlokutorju tal-11 ta' Mejju, 2023, li bih l-Ewwel Qorti qieset l-istadju tal-provi tagħhom bħala magħluq u ħalliet il-kawża għas-sottomissjonijiet tal-partijiet.

26. Il-kumpaniji appellanti messhom jafu tajjeb biżżejjed li fin-nuqqas ta' talba għat-tħassir tad-digriet tal-11 ta' Mejju, 2023, din il-Qorti hija miżmuma milli tibdel dik id-deċiżjoni tal-Ewwel Qorti, u dan billi, strettament, dak id-digriet għadda issa f'ġudikat (ara **Albert Mizzi noe v Ralph Axiaq et** mogħtija mill-Qorti tal-Appell fit-18 ta' Settembru, 2009, u **HSBC Bank Malta plc v. John Peter Caruana et** mogħtija mill-Qorti

tal-Appell fl-1 ta' Diċembru, 2006).

27. F'qagħda bħal din, anke jekk il-Qorti kellha għall-grazzja tal-argument tħassar is-sentenza appellata u tibgħat l-atti tal-kawża lura quddiem l-Ewwel Qorti, il-kawża xorta waħda jkollha titħalla fl-istat li kienet tinsab fih qabel l-għoti tas-sentenza, u għalhekk in-nuqqas tal-appellanti li jitolbu t-tħassir tad-digriet tal-11 ta' Mejju, 2023 huwa fiċ-ċirkostanzi fatali (ara **Herbert Scerri et v. Pierre Agius et** mogħtija mill-Qorti tal-Appell fis-7 ta' Novembru, 2024, **Mario Mifsud et v Mary Spiteri et** mogħtija mill-Qorti tal-Appell fil-25 ta' Ġunju, 2010, u **Paul Mizzi et v. Joseph Borg** mogħtija mill-Qorti tal-Appell fit-30 ta' Novembru, 2007).

28. Anke però li kieku stess, il-kumpaniji appellanti kellhom jimxu bil-għaqal u ma jagħmlux l-iżball imsemmi, f'kull każ, jibqa' l-fatt li l-ilmenti tal-appellanti huma xorta waħda bla sies.

29. Huwa miżmum fil-ġurisprudenza li jekk parti tingħata ċans li tressaq il-provi, però tonqos milli tagħmel hekk, dik il-parti ma tistax imbagħad tgorr li hija ma tkunx ingħatat iċ-ċans li tressaq il-provi tagħha jew inkella li l-għeluq tal-istadju tal-provi wassal biex każbrilha l-jedd għal smiġħ xieraq. Kemm hu hekk, hemm bosta sentenzi, li fihom ingħad kif f'sitwazzjonijiet bħal dawn għandu jgħodd bi sħiħ il-prinċipju ta' «*qui culpa sua damnum sentit non videtur damnum sentire*» (ara **Michael Mercieca**

et v. Malta Dairy Products Limited mogħtija lill-Qorti tal-Appell, **Andrea Attard v. Global Security Services Limited** mogħtija mill-Qorti tal-Appell (Kompetenza Inferjuri) fil-11 ta' Ġunju, 2010, u **Giovanna Spiteri et v. Loreto Zerafa et** mogħtija mill-Qorti tal-Appell (Kompetenza Inferjuri) fid-9 ta' Lulju, 2008).

30. Anke l-Qorti Kostituzzjonali għamlitha wkoll ċara li għalkemm il-parti konvenuta għandha l-jedd li tidher għall-proċess ġudizzjarju u tiddefendi ruħha kontra t-talbiet li jitressqu kontriha, madankollu dan il-jedd ma jistax jitqies f'termini assoluti, u għalhekk jekk parti tonqos milli tagħmel dan sal-waqt mogħti lilha, tali jedd jitqies daqslikieku ġie ċedut (ara **Rea Ceramics Limited v. Kunsill Malti għall-Isports et** mogħtija mill-Qorti Kostituzzjonali fit-18 ta' Lulju, 2014 — għalkemm din il-kawża hija iktar dwar it-tħaddim tal-istitut tal-kontumaċja, il-prinċipji jibqgħu l-istess).

31. Li kieku ma kellux ikun hekk, il-mixi tal-kawża jsir jiddependi għalkollox mix-xewqat tal-parti konvenuta, u din tal-aħħar tkun qiegħda tingħata arma li biha tista' twaqqaf il-mixi tal-kawża kif u meta trid. Naturalment dan m'għandux ikun il-każ għaliex daqskemm id-dritt ta' smiġħ xieraq jitlob li l-parti konvenuta tingħata l-opportunità li tressaq il-provi tagħha, daqshekk ieħor jitlob li l-kawża għandha titmexxa mingħajr tkaxkir tas-saqajn żejjed u tiġi deċiża fi żmien raġonevoli (ara **Etienne St.**

John v. Raymond Vella mogħtija mill-Qorti tal-Appell fil-15 ta' Jannar, 2024).

32. Kif wieħed jista' japprezza minn paragrafi 7 sa 13 ta' din is-sentenza, il-kumpaniji appellanti ngħataw iktar minn ċans wieħed sabiex iressqu l-provi tagħhom u jgħidu tagħhom, però minkejja dan, huma xorta waħda naqsu għalkollox milli jieħdu dak iċ-ċans.

33. Ma jistax ukoll ma jiġix osservat kif f'dan il-każ, il-kumpanija attriċi għalqet il-provi tagħha sa mit-22 ta' Ġunju, 2022, u b'hekk li kieku r-rappreżentanti tal-kumpaniji appellanti verament riedu jfasslu l-affidavits, u jressqu dawk il-provi dokumentarji kollha li xtaqu jressqu b'sostenn tal-eċċezzjonijiet tal-kumpaniji li jirrappreżentaw, dawn kellhom kważi sena ċans biex jagħmlu hekk. Bla dubju ta' xejn, ċans bħal dan kien altru milli biżżejjed, u għalhekk ma jista' jkun tal-ebda wens għall-kumpaniji appellanti l-fatt li l-kumpanija attriċi ressqet il-provi tagħha fuq medda ġmielha ta' seduti.

34. B'differenza għall-kumpaniji appellanti, il-kumpanija attriċi mxiet b'ċertu għaqal waqt it-tressiq tal-provi tagħha, u għaladarba l-kumpaniji appellanti naqsu milli jressqu l-provi, dawn ma jistgħux issa jippruvaw jagħmlu xi paragun ma' dak li sar fl-istadju tal-ġbir tal-provi tal-kumpanija attriċi (ara **Susan Hammett v. Brian Hammett** mogħtija mill-Qorti tal-

Appell fil-11 ta' Marzu, 2024).

35. Terġa' u tgħid id-deċiżjoni tal-Ewwel Qorti tal-11 ta' Mejju, 2023, ma laqtitx lill-kumpaniji appellanti b'hal sajjetta fil-bnazzi. Sa mis-seduta tas-7 ta' Frar, 2023, l-Ewwel Qorti wissiethom li wara s-seduta tal-11 ta' Mejju, 2023, il-kawża kienet sejra titħalla għas-sottomissjonijiet tal-partijiet, u b'hekk, kien fl-interess tal-kumpaniji appellanti li jiżguraw li jħarrku x-xhieda kollha li xtaqu jinstemgħu qabel mal-kawża titħalla għas-sottomissjonijiet.

36. Għalkemm il-kumpaniji appellanti kellhom xejn inqas minn tliet xhur ċans sabiex jagħmlu hekk, dawn mank biss ħarġu inġunzjoni waħda, u agħar minn hekk mank indenjaw li fis-seduta tal-11 ta' Mejju, 2023, minn tal-inqas jitle' jixhed xi rappreżentant tal-kumpaniji konvenuti, biex b'hekk jipprova jagħmel tajjeb għan-nuqqas tat-tressiq tal-affidavits fi żmien mogħti.

37. Fuq kollox, il-kumpaniji appellanti naqsu milli mqar jagħtu l-iċken spjegazzjoni dwar x'wassal biex huma wettqu dawn in-nuqqasijiet kollha, u fiċ-ċirkostanzi, din il-Qorti jidhrilha li l-Ewwel Qorti għamlet sewwa li mxiet mal-verbal tas-7 ta' Frar, 2023, u ħalliet il-kawża għas-sottomissjonijiet tal-partijiet wara li għalqet l-istadju tal-ġbir tal-provi.

38. Kemm it-tielet aggravju kif ukoll l-ewwel talba tal-kumpaniji appellanti qegħdin għalhekk jiġu miċħuda.

39. Ngħaddu issa għall-**ewwel aggravju** li fih il-kumpaniji appellanti qegħdin jilmentaw minn dik il-parti tas-sentenza appellata li fiha l-Ewwel Qorti żammet lil Unique Construction Limited responsabbli flimkien (*in solidum*) ma' Unique Group Limited għall-ħlas tal-kummissjonijiet inkwistjoni.

40. Dwar dan, il-kumpaniji appellanti jitolqu billi jargumentaw li Unique Construction Limited ma għandha l-ebda rabta ġuridika mal-kumpanija attriċi Conbes Holdings Limited, u dan għaliex il-ftehim li dwaru hija msejsa l-kawża huwa ffirmat biss minn Unique Group Limited.

41. Jisħqu li s-sehem ta' Unique Construction Limited, u wisq iktar is-solidarjetà tagħha ma' Unique Group Limited m'għandhiex tiġi preżunta, għaliex f'dan il-każ huwa ċar biżżejjed min huma l-partijiet fuq il-ftehim, kif ukoll, l-oġġett, il-kwalità u l-kwantità tan-negozju. Bil-għan li jsostnu dan jirreferu għall-**Artikolu 1089 tal-Kodiċi Ċivili**¹ u jenfasizzaw li mill-ftehim tas-26 ta' Lulju, 2017, jirriżulta li hija biss il-kumpanija Unique Group Limited li obligat ruħha tħallas il-kummissjoni inkwistjoni.

¹ Dan l-Artikolu jaqra hekk: «[m]a jitqiesx li hemm solidarjetà. Jekk ma tkunx iddikjarata mil-liġi, għandha tkun miftiehma espressament.»

42. Iżidu li dan kollu huwa wkoll msaħħaħ kemm mill-affidavit tar-rappreżentant tal-kumpanija attriċi, kif ukoll mix-xhieda tal-Inġinier Ebaid, li fi kliemhom, dan ikkonferma kif kienet il-kumpanija Unique Group Limited li rebħet u ħadet is-sejħa għall-offerti mingħand il-kumpanija Sadeen Education Investment Limited.

43. Il-Qorti wara li wiżnet l-argumenti kollha tal-kumpaniji appellanti fid-dawl ta' dak kollu li jidher mill-atti tal-kawża jidhrilha li dan l-aggravju mhuwiex fejjiedi.

44. Jibda billi jingħad li hekk kif Unique Construction Limited qajmet id-difiża dwar in-nuqqas ta' rabta ġuridika ma' Conbes Holdings Limited, hija waddbet fuq spallejha d-dmir li turi kif hija ma kellhiex titħarrek biex twieġeb għat-talbiet tal-kumpanija attriċi. Fi kliem ieħor, hija kellha tipprova li mhijiex il-leġittimu kontradittur (ara **Salvina magħrufa bħala Sylvia v. Albert Debono et** mogħtija mill-Qorti tal-Appell fis-27 ta' Settembru, 2019 u **Formaco Limited v. Digigate Limited** mogħtija mill-Qorti tal-Appell (Kompetenza Inferjuri) fis-17 ta' Novembru, 2004).

45. Huwa wkoll miżmum fil-ġurisprudenza li fit-tiftix dwar jekk il-parti konvenuta tikkwalifikax bħala l-leġittimu kontradittur jew le, il-Qorti għandha tistħarreg, jekk mad-daqqa t'għajn, tali parti kinitx materjalment involuta minn tal-inqas f'uħud mill-ġrajjet li tintalab twieġeb għalihom.

Dan jgħodd kemm f'azzjonijiet imsejsa fuq rabtiet kuntrattwali, kif ukoll fuq dawk dwar danni akwiljani (ara **Av. Damien Degiorgio noe v. Express Logigroup Limited et** mogħtija mill-Qorti tal-Appell, fil-21 ta' Jannar, 2025 u **P.O.G. Limited et v. Onorevoli Ministru għall-Komunikazzjoni u Proġetti Nazzjonali et** mogħtija mill-Qorti tal-Appell fit-18 ta' Novembru, 2024).

46. Fil-każ tal-lum, id-dokumenti li Conbes Holdings Limited ressqet flimkien mar-rikors maħluf tagħha (Dok A u Dok B, f'paġni 6 sa 9 tal-atti tal-kawża), huma iktar minn biżżejjed biex mad-daqqa t'għajn juru li Unique Construction Limited kienet tabilhaqq materjalment involuta fin-negozju ta' bejn il-partijiet.

47. Pereżempju, fuq id-dokument tal-ftehim li dwaru hija msejsa l-kawża, insibu stampat it-timbru ta' Unique Construction Limited bin-numru tal-VAT tagħha (ara Dok A, f'paġna 6 tal-atti tal-kawża), u minn dan diġà jidher kif, sa mill-istadju tat-tfassil ta' dak id-dokument, Unique Construction Limited kienet b'xi mod jew ieħor involuta.

48. Tassew il-kumpaniji konvenuti ma merewx l-awtentiċità tad-dokument imsemmi, u lanqas ma qajmu xi difiża fis-sens li tali timbru ma ġiex stampat minn xi persuna li tgawdi mill-jedd li tidher għal Unique Construction Limited.

49. Xieraq ukoll jiġi osservat li mid-data tad-dokument li għadha kif issir riferenza għalih sakemm Unique Construction Limited iffirmit il-kuntratt ma' Sadeen Education Investment Limited għaddew biss ħamest ijiem,² u għalhekk il-probabbiltà hi li t-timbru msemmi ġie stampat f'ċirkostanzi li fihom kemm Unique Group Limited kif ukoll Conbes Holdings Limited, kienu diġà jafu li l-kuntratt ma' Sadeen kien sejjer jiġi ffirmit minn Unique Construction Limited.

50. Terġa' u tgħid minn dokument ieħor li ntehmeż flimkien mar-rikors maħluf ta' Conbes (Dok B, f'paġna 7 tal-atti tal-kawża), jidher li ftit tal-ġimgħat wara li Sadeen Education Investment Limited iffirmit il-kuntratt ma' Unique Construction Limited, din tal-aħħar saħansitra ħallset lill-kumpanija attriċi s-somma ta' €23,600.00.

51. Fil-fehma tal-Qorti, dan kollu huwa biżżejjed biex juri li Unique Construction Limited kienet tabilhaqq materjalment involuta fin-negozju li dwaru Conbes Holdings Limited ressqet din il-kawża, u minħabba f'hekk, il-kumpaniji appellanti qegħdin jgħidu ħażin li ma teżisti l-ebda rabta ġuridika bejn il-kumpanija attriċi u Unique Construction Limited.

52. Fuq kollox, il-kumpaniji appellanti lanqas ma qegħdin jgħidu sewwa li l-Ewwel Qorti ma setgħetx issib lil Unique Construction Limited

² Unique Construction Limited iffirmit il-ftehim ma' Sadeen Education Investment Limited fil-31 ta' Lulju, 2017, filwaqt li d-dokument dwar il-ftehim tal-ħlas ta' kummissjoni huwa datat 26 ta' Lulju, 2017.

responsabbli flimkien ma' Unique Group Limited, għall-ħlas tal-kummissjonijiet inkwistjoni.

53. Għalkemm huwa minnu li fil-każ ta' obligazzjonijiet ta' sura ċivili, is-solidarjetà mhijiex preżunta (ara l-**Artikolu 1089 tal-Kodiċi Ċivili**), madankollu, fil-qasam kummerċjali is-sitwazzjoni hija proprju bil-maqlub — tant li fl-**Artikolu 115(1) tal-Kodiċi tal-Kummerċ** insibu li: «*Fl-obbligazzjonijiet kummerċjali, hu preżunt, jekk ma jkunx hemm ftehim kuntrarju, li l-kondebituri huma obbligati in solidum*» (ara **Victor Scerri v. Denfar Excavators Limited** mogħtija mill-Qorti tal-Appell fit-12 ta' Lulju, 2023).

54. Issa f'dan il-każ qajla għandu jkun hemm xi dubju li l-obbligazzjoni mnissla mill-ftehim tas-26 ta' Lulju, 2017 hija waħda ta' sura kummerċjali, u mhux ta' natura ċivili.

55. Dan għaliex, għaladarba l-ftehim inkwistjoni huwa bejn kumpaniji, dak il-ftehim huwa meqjus li sar bejn «*kummerċjanti*» (ara l-**Artikolu 4 tal-Kodiċi tal-Kummerċ** ³ u bħala tali huwa preżunt bħala «*att kummerċjali*» (ara l-**Artikolu 7 tal-Kodiċi tal-Kummerċ**)⁴.

³ L-**Artikolu 4 tal-Kodiċi tal-Kummerċ** jaqra hekk: «*Kummerċjanti huma dawk li, bi professjoni, jagħmlu f'isimhom atti tal-kummerċ, kif ukoll is-soċjetajiet kummerċjali: ...*»

⁴ L-**Artikolu 7 tal-Kodiċi tal-Kummerċ** jipprovdi: «*Kull att ta' kummerċjant jitqies li hu att kummerċjali, ħlief meta mill-istess ikun jidher li hu m'għandux x'jaqsam mal-kummerċ.*»

56. Terġa' u tgħid li fid-dikjarazzjoni tas-26 ta' Lulju, 2017 (f'paġna 6 tal-atti tal-kawża), ma hemm xejn x'juri li l-atti hemmhekk imsemmija ma kellhomx x'jaqsmu mal-kummerċ. Mod ieħor, kollox juri proprju l-maqlub, għaliex l-obbligu dwar il-ħlas ta' kummissjoni kellu jitnissel f'każ ta' transazzjoni kummerċjali bejn daww imsejħin bħala «UGL Group Company» u «Sadeen Group Company.»

57. Għadarba l-ftehim inkwistjoni huwa b'rabta ma' obligazzjoni ta' sura kummerċjali, mela allura tidħol fis-seħħ il-preżunzjoni msemmija iktar kmieni fl-**Artikolu 115(1) tal-Kodiċi tal-Kummerċ**⁵, u b'hekk jekk kemm-il darba Unique Construction Limited kellha tiffirma kuntratt ma' xi kumpanija ta' Sadeen, hija kienet sejra tisfa' kondebitura *in solidum* flimkien ma' Unique Group Limited — sakemm ma kienx hemm ftehim kuntrarju.

58. F'dan il-każ, il-kuntratt li jirreferi għalih il-ftehim tas-26 ta' Lulju, 2017, ġie ffirmat minn Unique Construction Limited, u għadarba din ma seħħilhiex turi li kien hemm xi ftehim fis-sens li hija ma kellhiex tinżamm responsabbli flimkien ma' Unique Group Limited għall-ħlas tal-kummissjonijiet inkwistjoni, mela allura il-preżunzjoni dwar is-solidarjetà tagħha ma' Unique Group Limited ma ġietx megħluba.

⁵ Erġa' ara paragrafu 53 ta' din is-sentenza.

59. Wara kollox, m'hemm l-ebda kontestazzjoni li Unique Construction Limited ma tikkwalifikax bħala «*UGL Group Company*», u għalhekk, irrISPettivament minn jekk kinitx Unique Construction Limited jew inkella Unique Group Limited li kienet sejra tgħaddi l-ħlasijiet ta' kummissjoni lill-kumpanija attriċi, jibqa' xorta waħda l-fatt, li bħala firmatarja fuq il-kuntratt ma' Sadeen, Unique Construction Limited xorta waħda kien sejjer jinqatalha 5% mid-dħul *gross* tagħha minn dak il-kuntratt, b'konsegwenza tal-ftehim ta' kummissjoni ma' Conbes.

60. Minkejja li Unique Group Limited u Unique Construction Limited, għandhom personalità ġuridika differenti minn xulxin, wieħed għandu però jifhem u japprezza li l-funzjoni ekonomika wara l-finzjoni legali tal-personalità ġuridika mhijiex qiegħda hemm biex tagħti lok lill-kumpaniji jinħbew wara kumpaniji oħra mill-istess grupp bil-għan li jippruvaw jaħarbu mill-obbligazzjonijiet (ara ***Spiridone Casha et v. TM Furnishings Limited*** mogħtija mill-Qorti tal-Appell fil-11 ta' Marzu, 2024).

61. Tassew huwa miżmum fil-ġurisprudenza, li fil-liġi tagħna, il-prinċipju tal-*bona fides* jegħleb kull prinċipji oħra, fosthom dawk tal-finzjoni legali dwar il-personalità ġuridika tal-kumpaniji (ara ***Nevada Limited et v. Hubert Mifusd et*** mogħtija mill-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili fit-28 ta' Novembru, 1998 u kkonfermata mill-Qorti tal-Appell fis-16 ta' Frar,

2004), u b'hekk ġaladarba Unique Construction Limited għoġobha tidhol f'kuntratt ma' Sadeen li jirreferi għalih il-ftehim tas-26 ta' Lulju, 2017, Unique Construction Limited, ma tistax issa tipprova tinġeba wara Unique Group Limited, bil-għan li tiskansa l-ħlas tal-kummissjonijiet inkwistjoni.

62. Din il-Qorti hija għalhekk tal-fehma li l-Ewwel Qorti għamlet sewwa li żammet lil Unique Construction Limited responsabbli flimkien ma' Unique Group Limited għall-ħlas tal-kummissjonijiet inkwistjoni, u għal dawn ir-raġunijiet kollha, l-ewwel aggravju qiegħed jiġi miċħud.

63. Jifdal biss **it-tieni aggravju** li fih il-kumpaniji appellanti qegħdin jargumentaw li l-kummissjoni dovuta lil Conbes Holdings Limited mhijiex fl-ammont ta' €45,514.50 bħalma kkonkludiet l-Ewwel Qorti, iżda hija f'ammont ferm inqas.

64. Dwar dan, il-kumpaniji appellanti qegħdin jirreferu għal paragrafi 43 sa 48 tas-sentenza appellata, u jargumentaw li għalkemm l-Ewwel Qorti stess għarfet li l-ammont ta' €527,955 tħallas lil terzi u mhux lil xi waħda minnhom, l-Ewwel Qorti xorta waħda ddeċidiet li tali ammont għandu jitqies bħala somma li Unique Construction Limited kellha ddaħħal skont il-ftehim ma' Sadeen Education Investment Limited, u b'hekk huwa maqbud bil-kummissjoni ta' 5%.

65. F'dan il-kuntest, il-kumpaniji appellanti qegħdin ifissru li fil-ftehim tas-26 ta' Lulju, 2017 tniżżel ċar u tond li l-kummissjoni ta' 5% hija dovuta fuq il-«*gross revenue received by UGL or the relevant UGL Group Company from Sadeen or the relevant Sadeen Group Company under such contract*», u b'hekk jinsistu li l-Ewwel Qorti ma setgħetx tqis li kien hemm xi kummissjoni dovuta fuq l-ammont ta' €527,955, ġaladarba dawk il-flejjes ma daħluhomx huma, iżda rċevewhom terzi.

66. Isostnu li dak miftiehem fil-kitba tas-26 ta' Lulju, 2017 għandu jittqies li jorbot daqslikieku huwa liġi bejn il-partijiet, u dan kemm minħabba l-prinċipju ta' *pacta sunt servanda* kif rifless fl-**Artikolu 992 tal-Kodiċi Ċivili**, kif ukoll għaliex skont ir-regoli dwar l-interpretazzjoni tal-kuntratti jitolbu li meta l-kliem fi ftehim ikun ċar, m'għandux ikun hemm wisa' għal interpretazzjoni (ara l-**Artikolu 1002 tal-Kodiċi Ċivili**).

67. Wara li jirreferu għal xi ġurisprudenza dwar din it-tema, il-kumpaniji appellanti jtennu li l-ftehim tas-26 ta' Lulju, 2017, huwa ċar biżżejjed dwar f'liema ċirkostanzi l-kummissjoni kellha ssir dovuta, u f'dan il-kwadru jikkonkludu li għalkemm il-ħlasijiet ta' €527,955 saru qabel il-ftehim tat-30 ta' Mejju, 2018, bejn Unique Construction Limited, Valda 90 Limited u Sadeen Education Investment Limited, b'daqshekk ma jfissirx li tali ħlasijiet jikkostitwixxu dħul *gross* skont il-ftehim tas-26 ta' Lulju, 2017.

68. Din il-Qorti ma taqbilx mar-raġunament tal-kumpaniji appellanti.

69. Għalkemm huwa kollu minnu li s-sinsla tal-liġi tal-kuntratti hija tabilhaqq miġbura fil-prinċipju ta' *pacta sunt servanda*, li fi kliem aktar sempliċi jfisser li ftehim ta' bejn il-partijiet jikkostitwixxi liġi, fl-istess waqt, wieħed ma jistax jinsa li tali prinċipju għandu dejjem jithaddem flimkien ma' prinċipju daqshekk ieħor importanti fil-liġi tagħna, u sewwasew dak li l-kuntratti għandhom jiġu mwettqa b'rieda tajba (ara **Paul Ciantar et v. Louis Pace et** mogħtija mill-Qorti tal-Appell fis-7 ta' Novembru, 2024).

70. Dan il-prinċipju tal-aħħar, li huwa miġbur fl-**Artikolu 993 tal-Kodiċi Ċivili**, jitlob li fit-twettiq tal-kuntratti mhuwiex permess għal xi waħda mill-partijiet li tagħti tifsira lil xi kelma tal-kuntratt li tiġi f'kontradizzjoni mal-għan u l-ispirtu tal-ftehim kollu (ara **Emanuel Bonello v. Joseph Ciantar** mogħtija mill-Qorti tal-Appell (Kompetenza Inferjuri) fl-20 ta' Frar, 2008).

71. Barra minn hekk, fl-istess Artikolu, il-liġi tispeċifika li l-kuntratti: «jobbligaw mhux biss għal dak li jingħad fihom, iżda wkoll għall-konsegwenzi kollha li ġġib magħha l-obbligazzjoni skont ix-xorta tagħha, bl-ekwità, bl-użu jew bil-liġi.» Fi kliem ieħor, il-liġi qiegħda hawnhekk titlob lill-partijiet fuq kuntratt sabiex meta jiġu għat-thaddim tal-ftehim ta' bejniethom, dawn għandhom iwettqu dak il-ftehim b'tali mod li jkun jagħmel sens u kemm jista' jkun bil-buon sens (ara f'dan is-sens **Fair**

Trading Limited v. Green MT Limited mogħtija mill-Qorti tal-Appell fis-16 ta' Lulju, 2023 u **Angelo Spiteri pro et noe v. Andrew Cilia et** mogħtija mill-Qorti tal-Appell fil-11 ta' Marzu, 2016).

72. Bi tħaddim ta' dan kollu għall-ilmenti tal-kumpaniji appellanti, din il-Qorti hija tal-fehma li għalkemm il-ħlasijiet li jissemmew f'paragrafi 44 u 45 tas-sentenza appellata, tassew ingħaddew lil terzi u mhux lil xi waħda mill-kumpaniji appellanti, b'daqshekk ma jfissirx li daww il-ħlasijiet ma kellhomx jew ma setgħux jinqabdu mill-ftehim tas-26 ta' Lulju, 2017.

73. Bħall-Ewwel Qorti, din il-Qorti hija konvinta li l-ħlasijiet kollha li qegħdin jirreferu għalihom il-kumpaniji appellanti, u li b'kollox jammontaw għas-somma mdaqqa ta' €527,955, twettqu minn Sadeen Education Investment Limited b'rabta mal-kuntratt ta' bejn Unique Construction Limited u Sadeen Education Investment Limited, li huwa l-istess kuntratt li dwaru sar il-ftehim ta' kummissjoni.

74. Tassew, dan mhux biss jidher bil-wisq ċar mill-«*payment details*» tal-maġġoranza assoluta tal-*bank transfers* rispettivi (f'paġni 141,⁶ 145,⁷

⁶ Dan id-dokument jirreferi għal-*bank transfer* tal-14 ta' Frar, 2018, li bħala *payment details* tniżżel: «*Payment of No 8132 dated 27 Jan 2018 reference the contract of finishing works to Unique.*»

⁷ Dan id-dokument jirreferi għal-*bank transfer* tas-6 ta' Frar, 2018, li bħala *payment details* tniżżel: «*Payment of Number 8132 dated 27 Jan 2018 for finishing works to Unique.*»

146,⁸ 147⁹ u 149¹⁰ tal-atti tal-kawża), iżda fuq kolloxx jirriżulta mill-kontenut ftehim tat-30 ta' Mejju, 2018 (Dok BB, f'paġni 110 sa 112 tal-atti tal-kawża), li fih Unique Construction Limited assenjat lil Valda 90 Limited, l-obbligazzjonijiet tagħha b'rabta mat-twettiq tal-kuntratt iffirmat minnha ma' Sadeen fil-31 ta' Lulju, 2017.

75. Kemm hu hekk, f'paragrafu 13 ta' dan il-ftehim tal-aħħar, Unique Construction Limited, bħala waħda mill-partijiet fuq dak il-ftehim stqarret li: *«up to and including the date of this Assignment Agreement Sadeen has effected the payments indicated in Appendix 1 on the basis of issued Interim Payments Certificates.»*

76. Il-pagamenti kollha li l-kumpaniji appellanti qegħdin jilmentaw dwarhom u li flimkien bejniethom jitlegħu għas-somma ta' €527,955, huma kollha msemmija fl-ewwel appendiċi (f'paġna 173 tal-atti tal-kawża), u meta l-Qorti tqis dan fid-dawl tal-payment details tat-trasferimenti bankarji fuq imsemmija, din il-Qorti taqbel għalkollox mal-Ewwel Qorti li tali pagamenti tabilhaqq saru b'rabta mal-kuntratt li Unique Construction Limited iffirmat ma' Sadeen Education Investment Limited fil-31 ta' Lulju, 2017.

⁸ Dan id-dokument jirreferi għall-bank transfer tal-5 ta' Frar, 2018, li bħala payment details tnizzel: «Payment of finishing works on behalf of Unique Construction Limited.»

⁹ Dan id-dokument jirreferi għall-bank transfer tat-2 ta' Frar, 2018, li bħala payment details tnizzel: «Payment to Martin Team for finishing work. Unique Construction Ltd.»

¹⁰ Dan id-dokument jirreferi għall-bank transfer tat-22 ta' Diċembru, 2018, li bħala payment details tnizzel: «Payment to sup contractors (sic!) reference the contract for finishing works to unique invoice number 8002 dated 20 Dec 2017.»

77. Ġaladarba huwa daqshekk ċar li l-ħlasijiet inkwistjoni saru b'rabta mal-kuntratt imsemmi, u lkoll kemm huma saru gabel ma' Unique Construction Limited ċediet id-drittijiet u l-obbligazzjonijiet tagħha fuq il-kuntratt tal-31 ta' Lulju, 2017, mela allura dawk il-ħlasijiet kollha għandhom ukoll jinqabdu mill-ftehim ta' kummissjoni tas-26 ta' Ġunju, 2017, għaliex fl-aħħar mill-aħħar jinvolve flejjes li ġew iġġenerati mill-istess kuntratt li dwaru sar il-ftehim ta' kummissjoni.

78. Wara kollox anke l-Inġinier Raid Ebayid, li tqabbad minn Sadeen bħala *project manager*, fisser li oriġinarjament, Valda kienet qiegħda taħdem għal Unique Construction Limited, u li tali pagamenti saru direttament lil Valda wara ftehim verbali li Sadeen għamlet ma' Unique Construction Limited stess, bil-għan: «*to secure the continuity of the works and to resolve their internal arrangement and management matters*» (ara x-xhieda ta' Raid Ebayid f'paġna 137 tal-atti tal-kawża).

79. Kif tifhimha din il-Qorti, il-kumpaniji appellanti ma jistgħux issa jippretendu li jiffrankaw il-ħlas tal-kummissjoni inkwistjoni, għas-sempliċi raġuni li Sadeen ħallset lil Valda u lil terzi oħra f'isem Unique Construction Limited, b'rabta mal-istess kuntratt li għalih sar il-ftehim ta' kummissjoni, u għaldaqstant din il-Qorti jidhrilha li anke dan l-aggravju mhuwiex mistħoqq.

80. Jiġi b'hekk li ebda mill-aggravji ta' Unique Group Limited u Unique Construction Limited ma huma fejjieda, u fid-dawl ta' dan kollu, l-appell sejjer ikun qiegħed jiġi miċħud għalkollox.

Deċiżjoni

Għaldaqstant għar-raġunijiet fuq imsemmija, din il-Qorti qiegħda **tiċħad** l-appell tal-kumpaniji konvenuti Unique Group Limited u Unique Construction Limited, u għalhekk qiegħda tikkonferma is-sentenza appellata għalkollox.

Fl-aħħar nett u bis-setgħat mogħtija lilha bl-**Artikolu 223(1) tal-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili**, il-Qorti tikkundanna lil Unique Group Limited u lil Unique Construction Limited sabiex, flimkien bejniethom, iħallsu l-ispejjeż kollha b'rabta ma' din il-proċedura tal-appell.

Mark Chetcuti
Prim Imħallef

Christian Falzon Scerri
Imħallef

Josette Demicoli
Imħallef

Deputat Reġistratur
jb